

قاضی الکساندرا دی مورس از دیوان عالی برزیل، روز چهارشنبه به وکیل مدافع ایکس اعلام کرد ۲۴ ساعت مهلت اکنون منقضی شده است. او شبکه اجتماعی ایکس را به قصور در تبعیت از دستورات برای مسدود کردن حساب‌های کاربری مرتبط با اطلاعات نادرست متهم کرده است.

برزیل اعلام کرد هر کسی از فیلترشکن برای دسترسی به

تعليق تويتير در برزیل!

X(توییتتر) استفاده کند تا ۹۰۰۰ دلار در روز جریمه می‌شود. این اولین گام برزیل برای اجبار به قبول قوانین این کشور برای پلتفرم ایکس است.

دیوید نیمار، استاد مطالعات رسانه‌ای دانشگاه ویرجینیا گفت: براساس قوانین اینترنتی برزیل، رسانه های اجتماعی باید نماینده ای مستقر در این کشور داشته باشند. بنابراین کاری که اکنون ایلان ماسک می‌کند نشان می‌دهد

نمی‌خواهد از قوانین داخلی برزیل تبعیت کند.او اکنون مثل یک بچه لوس و نتر رفتار می‌کند چون نمی‌فهمد که باید به قوانین محلی احترام بگذارد!

برزیلی‌ها داشته اما این عمل در نهایت مورد استقبال کُشورهایی قرار گرفته است که هنوز نتوانسته‌اند این سکوها را وادار به پذیرش قوانین کشورهایشان کنند.

حکمرانی فضای مجازی ضرورت زندگی واقعی

چرا ایران نیازمند حاکمیت قانون در فضای مجازی است؟

میثم اسماعیلی روزنامه‌نگار

بازداشت پاول دوروف بنیان‌گذار تلگرام در فرانسه و البته خبر توقیف شبکه ایکس (توییتتر) در برزیل دو خبری بود که توانی مگر آن در فاصله تنها چند روز دوباره بحث بر سر حکمرانی در فضای مجازی را نقل محافل کرده‌است. ماجرای توقیف شبکه‌اجتماعی ایکس در برزیل پیوست‌های خبری دیگری هم دارد که جالب توجه‌است. به‌عنوان مثال مسئولان دولتی اعلام کرده‌اند نه‌تنها استفاده از این شبکه اجتماعی رتاقتی قوانین آن کشور را رعایت نکنند ممنوع است، بلکه استفاده از فیلترشکن برای ورود به آن هم مجازات مالی قابل توجهی (حدود ۹۰۰۰ دلار) به همراه دارد. در ایران اما همچنان موضوع حکمرانی فضای مجازی برابر با فیلترینگ گرفته شده و افرادی در این میان هستند که از این فضا با وارونه‌نمایی سعی دارند آن را همسو با سانسور بدانند. همین چند روز پیش بود که مقام معظم رهبری هم در یکی از توصیه‌های پرتکرار خود به این موضوع اشاره داشتند و فرمودند: «این مهم است که در فضای مجازی حکمرانی قانونمند وجود داشته باشد. اگر این قانون وجود ندارد آن را به وجود بیاورید و بر اساس آن امور را به دست بگیرید، همه دنیا این کار را می‌کنند.» در رابطه با قوانین کشورهای مختلف پیرامون قانون‌گذاری در فضای مجازی هم پیش از این بارها اشاره‌های پررنگی شده، اما این سؤال مطرح می‌شود که اساسا مسائل و نابسامانی‌های فضای مجازی در ایران چگونه بوده که همچنان به صورت جدی به آن پرداخته نشده‌است. آن هم در حالی که به فرموده مقام معظم رهبری «فضای مجازی یک دنیای جدیدی است، این فضا امروز مجازی نیست تبدیل به واقعی‌تر زندگی مردم شده است.»

کدام نابسامانی؟

در پویایی‌شناسی نابسامانی‌های فضای مجازی، شناخت متغیرهای اصلی اثرگذار بر این نابسامانی‌ها و روابط آنها در ترسیم وضعیت برهم‌کنش متغیرها در بستر جامعه اهمیت دارد و به فرایند تصمیم‌گیری و برنامه ریزی برای اتخاذ بپینه‌ترین و کم هزینه‌ترین اقدامات و راهکارها در این حوزه کمک می‌کند و وقوع آثار ناخواسته یا پیش‌بینی نشده تصمیمات را حذف یا حداقل سازی می‌کند. بر این اساس، از مدل تفکر سیستمی در ارتباط با نابسامانی‌های فضای مجازی استفاده شده تا از طریق آن، متغیرها و روابط آنها در یک رویکرد کلان‌نگر، بازشناسی شود و در نهایت بتواند در یک رویکرد همگرایی بین دستگاه‌های اجرایی، به سمت بهترین تصمیمات رهنمون شود. اما نابسامانی‌های فضای مجازی در چه حوزه‌هایی نمود بیشتری دارد؟ با نگاهی به کلیت ماجرا می‌توان به یک تقسیم‌بندی کلی و موثر رسید. نابسامانی‌های فضای مجازی در سطح معرفی؛ در سطح نهادی و نابسامانی‌ها در چهارچوب لایه‌های معماری شبکه اعم از سطوح زیرساخت، خدمات شبکه، خدمات کاربردی و محتوا.

الگوی جهانی یک به‌هم ریختگی!

فضای مجازی به لحاظ ماهیت و ذات، متفاوت از جهان واقعی است و هستی‌شناسی متفاوتی از جهان واقعی دارد و براساس ویژگی‌هایی چون «دیجیتال و عددی بودن، متکثر بودن، جهانی

بودن، فرامکانی و فرازمانی، غیرمکزی بودن، ارتباطات شبکه‌ای، لایه‌ای بودن محیط، یکپارچه بودن و... از جهان واقعی یا فیزیکی متمایز می‌شود. بر این اساس با جهان جدیدی مواجه هستیم که مبتنی بر توسعه فضای اجتماعی، جهان زندگی و تغییرات هستی‌شناسانه و معرفت‌شناسانه است که با مفاهیمی چون «جامعه پس‌اصنعتی»، «جامعه شبکه‌ای» یا «دوفضایی شدن جهان» شناخته می‌شود و بنابراین بخشی از نابسامانی‌های فعلی در فضای مجازی را می‌توان به‌عنوان نتیجه منطقی تغییر پارادایمی جهان جدید و شناخت و درک اقتضات این جهان جدید دانست که همه جوامع درگیر آن هستند.

فضای مجازی در پیوند با تمام حوزه‌های زندگی معاصر قرار گرفته و نابسامانی‌های این فضا در پیوست‌های مختلف کشور تبیین می‌شود

ناابسامانی‌های نهادی در فضای مجازی

اما همه این نابسامانی‌ها جهانی نیست. برخی از نابسامانی‌های فضای مجازی در سطح نهادی و در ارتباط با نظام حکمرانی (سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری) و قانون‌گذاری و اجرای قوانین مربوط به فضای مجازی در زمینه بومی آن است. در حقیقت خود فضای مجازی بستری متغیر است و برای مثال، همگام نبودن سرعت سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری فضای مجازی با سرعت پیشرفت‌های فناوریانه، منشأ بروز نابسامانی‌هایی در این فضا می‌شود که نظام پاسخگویی و مدیریتی نهادهی را ناکارآمد جلوه می‌دهد. علاوه بر این، تداخل وظایف تصمیم‌گیران و تعدد یا

تصدیگری بی‌ضابطه نهاد‌های تصمیم‌گیر و مسائلی که در تقسیم‌کار نهادی در دایره نهاد‌های حاکمیتی و ارتباط با ذی نفعان مختلف و منافع آنها ازجمله بخش خصوصی و بخش عمومی وجود دارد، می‌تواند منشأ بخشی از نابسامانی‌های فضای مجازی باشد. برای مثال در حوزه فیلترینگ مشاهده می‌شود که هرچند نهاد و سازوکار مشخصی برای فیلترینگ وجود دارد، اما پیچیدگی و اهمیت این موضوع، باعث ورود نهاد‌های دیگری در تصمیم‌گیری در این حوزه می‌شود که سردرگمی‌ها و پیچیدگی‌های آن را چند برابر می‌کند. یا در ارتباط با «سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی» و «تصدیگری بی‌ضابطه دستگاه‌های دولتی و حاکمیتی» به‌عنوان یکی از چالش‌های موجود در چرخه تولید محتوا و خدمات بومی در زیست‌بوم فضای مجازی کودک و نوجوان مطرح شده است.

ناابسامانی‌های شبکه: فیلترشکن وارد می‌شود!

در پویایی‌شناسی مسائل فضای مجازی ایران باید توجه داشت که فضای مجازی در پیوند با تمام حوزه‌های زندگی معاصر قرار گرفته و بر این اساس نیز، نابسامانی‌های این فضا در پیوستاری از مسائل فرهنگی - اجتماعی، قانونی، اقتصادی، سیاسی و فناوریانه کشور تبیین می‌شود که ماهیت درهم پیچیده‌ای دارند. از سوی دیگر، به اعتبار منشأ بروز نابسامانی‌ها، برخی از نابسامانی‌های فضای مجازی برآمده از ویژگی‌ها و ظرفیت‌های ذاتی این فضا هستند (مانند نصب فیلترشکن) که پیش از ظهور فضای مجازی وجود نداشتند و پس از ظهور فضای مجازی در این فضای جدید شکل گرفته‌اند و درواقع از فضای مجازی آغاز شده‌اند و آثار و تبعاتی در جهان واقعی دارند. برخی دیگر از نابسامانی‌ها نیز بین جهان واقعی

وضعیت‌شناسی آماری فضای مجازی

برای فهم درست‌تر از چرایی لزوم حکمرانی در این فضا باید نگاهی آماری به وضعیت زیرساختی فضای مجازی در ایران داشته. اگرچه این دسته‌آمار به صورت پرتکرار در رسانه‌ها منتشر شده‌اند و با نگاهی به داده‌گشت‌های پیوست شده به این مطلب هم می‌توان به کلیت این ماجرا پی برد. مواردی همچون وضعیت ایران در شاخص نظارت بر تنظیم‌گری فناوری اطلاعات و ارتباطات یا وضعیت ایران در شاخص ضریب نفوذ اینترنت که طی یک دهه گذشته افزایش معناداری داشته است و وضعیت ایران در شاخص جهانی شکاف مهارت‌های دیجیتال یا مهم‌تر از آن وضعیت ایران در شاخص جهانی کیفیت زندگی دیجیتال و البته وضعیت ایران در شاخص سرعت اینترنت که این یکی با توجه به ارتباط مستقیم با کاربر (مردم) همواره واکنش‌های بسیاری به همراه داشته است.

فشار بر حکمرانی فضای مجازی

براساس وضعیت‌شناسی فضای مجازی ایران، به‌نظر می‌رسد که هرچند براساس بالا بودن ضریب نفوذ اینترنت در کشور، امکان حضور در این فضا برای درصد بالایی از مردم وجود دارد، اما کیفیت پایین اینترنت، وجود اختلال، محدودیت در اینترنت و سرعت پایین آن و همچنین ضعف در امنیت الکترونیکی، حضور در اینترنت را با چالش مواجه می‌کند. همچنین تشریح فشار ناکارآمدی رسانه‌ای، با متغیر

فضای مجازی

VIRTUAL

یکشنبه ۱۱ شهریور ۱۴۰۳ شماره ۶۸۴۸

مقایسه جایگاه ایران در شاخص کیفیت زندگی دیجیتال از سال ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۳

رتبه‌کل	مقرون به صرفه بودن اینترنت	کیفیت اینترنت	زیرساخت الکترونیک	امنیت الکترونیک	دولت الکترونیک
۲۰۲۰	۵۶	۶۶	۷۱	۷۱	۷۱
۲۰۲۱	۸۳	۹۴	۶۸	۹۳	۸۱
۲۰۲۲	۸۴	۹۰	۴۹	۱۱۳	۷۹
۲۰۲۳	۹۵	۱۰۴	۵۸	۱۲۰	۹۳

جایگاه ایران در شاخص آمادگی

شبکه‌ای در سال ۲۰۲۳

شاخص آمادگی شبکه‌ای	فناوری	رتبه ۷۳
	مردم	رتبه ۷۸
	حکمرانی	رتبه ۷۸
	تأثیر	رتبه ۱۰۸

اصلی یا نقطه اهرمی اثر مخرب رسانه‌ها و تصویرسازی‌ها آغاز شده که در ارتباط با وضعیت‌شناسی فضای مجازی ایران، به‌نظر می‌رسد که اثر مخرب رسانه‌ها و تصویرسازی‌ها با شکاف مهارت‌های دیجیتال در مردم و همچنین استفاده بالا از پیام‌رسان‌ها و شبکه‌های اجتماعی خارجی در مقایسه با پیام‌رسان‌ها و شبکه‌های اجتماعی داخلی در ارتباط باشد. نگاهی به وضعیت فشار شیوع تولید محتوای نامناسب نیز با متغیر اصلی یا نقطه اهرمی شیوع محتوای نامناسب و خلاف واقع شروع شده که در ارتباط با وضعیت‌شناسی فضای مجازی، در پیوند با شکاف مهارت‌های دیجیتال در مردم و کیفیت اینترنت قرار دارد. همچنین تشریح فرصت بهره‌برداری از داده در مطالعه پویایی‌شناسی نابسامانی‌های فضای مجازی با متغیر اصلی تولید محتوا آغاز شده که در تقاطع با وضعیت‌شناسی فضای مجازی، با ضریب نفوذ اینترنت، کیفیت اینترنت در کشور، شکاف مهارت‌های دیجیتال و کیفیت زندگی دیجیتال ارتباط دارد. درنهایت، تشریح فشار ناکارآمدی حکمرانی داده با متغیر اصلی یا نقطه اهرمی دسترسی به محتوا صورت گرفته که در پیوند با شاخص‌هایی چون وضعیت استفاده از پیام‌رسان‌ها و شبکه‌های اجتماعی، کیفیت زندگی دیجیتال، توسعه دولت الکترونیک، کیفیت اینترنت و ضریب نفوذ اینترنت است.

پازل شناسایی نابسامانی‌ها

درنهایت، نابسامانی‌های فضای مجازی قابل تقلیل به یک سطح از فضای مجازی نبوده، بلکه باید در چهارچوب یکپارچه کلان‌نگر که ناظر بر نظام ارزشی الهی و ملاخظات بومی باشد، به احصای آن پرداخت؛ بنابراین باید بررسی شود که هرکدام چه بخشی از پازل شناسایی نابسامانی‌های این فضا را پوشش می‌دهند. همان‌طور که می‌توان متوجه شد فشار ناکارآمدی رسانه‌ای با دینامیک کش سیاسی و دینامیک کش فرهنگی عمومی در ارتباط است؛ همچنین فشار تولید محتوای نامناسب

با دینامیک کش سیاسی، دینامیک خانواده، دینامیک فرهنگ عمومی ارتباط دارد و البته فرصت بهره‌برداری از داده با دینامیک نوآوری، دینامیک اقتصاد، دینامیک کیفیت حکمرانی، دینامیک فرهنگ عمومی و دینامیک نظام قانون‌گذاری در ارتباط است و درنهایت ناکارآمدی حکمرانی داده در پیوند با دینامیک مدیریت داده، دینامیک کش سیاسی، دینامیک سلامت و دینامیک نظام قانون‌گذاری است.

ناابسامانی‌های فضای مجازی قابل تقلیل به یک سطح از فضای مجازی نیست، بلکه باید در چهارچوب یکپارچه کلان‌نگر، به احصای آن پرداخت

مکت

حکمرانی مجازی در اروپا

اوایل همین امسال بود که اتحادیه اروپا قوانینی مصوب کرد که بر اساس آن سکوها یا همان پلتفرم‌ها را ملزم کرد تعداد کاربران خود را اعلام کنند. همان زمان تلگرام اعلام کرده بود که فقط ۴۱ میلیون کاربر در ۳۷ کشور اتحادیه اروپا دارد. اما اتحادیه اروپا در بررسی‌هایش متوجه شد تلگرام ۴۵ میلیون کاربر دارد و برای این‌که مشمول قانون خدمات دیجیتال نشود آمار خود را کمتر اعلام کرده است. بر اساس این قانون که اتحادیه اروپا برای کنترل فضای مجازی وضع کرده است سکوهایی که بیش از ۴۵ میلیون کاربر در کشورهای اتحادیه اروپا داشته باشند ملزم به پاسخ‌گویی و شفافیت هستند. این اتحادیه قانون را در ۱۰۲ صفحه تنظیم کرده تا پلتفرم‌ها محتوایی که مخالف قوانین اتحادیه اروپاست را

برش

خط و نشان برای غول‌ها

«دست دوستی مالک شرکت متا با رئیس جمهور فرانسه»، این عنوان رسانه‌های جهان بود از ماجرای یک دیدار در پاریس. تصاویر دیگری هم از گذشته وجود دارد، دیدار ۱۳ سال پیش نیکلاسارکوزی رئیس جمهور وقت فرانسه با مدیران مایکروسافت، گوگل، متا و آمازون. همه این دیدارها هم برای قانونمند شدن رفتارشان در فضای مجازی این کشور بود. سارکوزی همان ۱۳ سال پیش اعلام کرده بود که «اینترنت سرزمین جدیدی است، سرزمینی برای تسخیر اما نمی‌تواند از سوی غرب وحشی باشد! نمی‌تواند یک مکان بی‌قانون باشد.» دغدغه‌شان حکمرانی فضای مجازی بود. دغدغه‌ای که حالا چندسالی است که قانونمند هم شده است. به

فراش ویژه نویسی

فراش ویژه نویسی